

студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку, здатностей для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління безпечною трудовою діяльністю у майстернях навчальних закладів, виробничих майстернях.

Список використаних джерел

1. Кондель В. М. Охорона праці в галузі: конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання всіх спеціальностей педагогічного університету / В. М. Кондель, Ю. В. Калязін. Полтава: ПНПУ, 2011. 127 с.
2. Титаренко В. М. Основи виробничої безпеки у майстернях. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2016. 296 с.
3. Цина А. Ю. Основи охорони праці : [підручник для студентів педагогічних ВНЗ] / Андрій Юрійович Цина. Полтава : ПНПУ, 2014. 383 с.

СТАН ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ РОЗВИТКУ

Кулько Ліна Олександрівна

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Анотація. У статті розглянуто питання про стан цивільної безпеки на даний час і фактори, що суттєво впливають на неї. Досліджено перспективи поліпшення стану цивільної безпеки у майбутньому.

Ключові слова: цивільна безпека, підприємство, держава, нещасні випадки, європейські стандарти.

Питання цивільної безпеки та охорони праці є дуже актуальними нині, оскільки кожна людина має право на безпечні і комфортні умови праці.

Як би не було прикро за те все, що відбувається протягом останнього часу, але питання нашої безпеки зараз є найважливішим як ніколи раніше. Навіть ті, хто ніколи нічим подібним не цікавились, включаючи навіть тих, хто весь час нехтували банальними правилами безпеки у житті, починають замислюватися над значущістю цього питання.

Переконаючись на власному досвіді можна стверджувати, що більшість людей нехтує власною безпекою керуючись висловом: «Зі мною точно такого не станеться». І як правило, у таких людей обов'язково трапляється нещасний випадок, а все через безвідповідальне ставлення до роботи, нехтування елементарними правилами безпеки та не розуміння наслідків, до яких це може призвести.

Неодноразово власну безпеку ігнорують через мотив вигоди. Вона може бути як матеріальна, так і нематеріальна. Це може стосуватися як і заробітної плати, премії, так і будь-якого матеріального заохочення. Що стосується нематеріального, то це і підвищення на посаді, авторитет чи повага серед колег, чи навіть проста похвала [2].

І частіше, коли йде мова про ціну такої вигоди, то чим вона більша, тим частіше безпека праці чи життя відходить на «другий план».

Крім того, важливу роль цивільної безпеки у сучасному житті відіграє ряд факторів. Серед яких розпорядження «Про скасування наказу Міністерства освіти і науки, Міністерства з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Державного комітету з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21 жовтня 2010 р. № 969/922/216» [5]. Якщо стисло, то дане розпорядження зменшує навчальне навантаження з дисциплін, пов'язаних з охороною праці, виключає вивчення ряду важливих дисциплін з охорони праці, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту у закладах вищої освіти, скасовує включення тематичних розділів з цих предметів в навчальні плани та навчальні або виробничі практики студентів. До того ж дане

розпорядження виключає окремий розділ з охорони праці у бакалаврських і магістерських роботах; викладачів з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту до складу державних екзаменаційних комісій під час захисту дипломних проєктів (робіт) та складання державних екзаменів [1].

Подібні рішення негативно впливають на професіоналізм молодих спеціалістів, адже такі кадри є основою підприємств, закладів, установ. Недостатня освіченість призводить до негативних наслідків, результатом, яких можуть бути як фінансова, так і кримінальна відповідальність.

В якості прикладу можна звернутися до статистики. За даними сайту Служба охорони праці [4] серед причин страхових нещасних випадків у 2020 році переважають організаційні – 52,7% (3501) нещасних випадків. Через інші причини сталося 21,7% (1444) нещасних випадків, психофізіологічні причини – 16,6% (1100) нещасних випадків, технічні причини – 7,4% (495) нещасних випадків, через техногенні, природні, екологічні та соціальні причини – 1,6% (106) нещасних випадків. Як бачимо, більше половина з усіх зареєстрованих страхових випадків припадає на організаційні причини. А якщо бути ще точнішими, то із цього ж відсоткового відношення невиконання вимог інструкцій з охорони праці складає 25,3% від загальної кількості травмованих осіб по Україні (1680 травмованих осіб).

Причиною цього є несерйозне ставлення до власної безпеки. І таке ставлення можна спостерігати не тільки у власників підприємств, керівників цехів, заводів, а і у самих працівників, але все ж є і позитивні фактори в питанні цивільної безпеки.

Ще одним таким фактором цивільної безпеки є поетапна європейська направленість держави. Створення робочих місць, проектування і будівництво за європейськими законами, висока заробітна плата і умови життя, переймання норм поведінки західних народів – це все є ключовими рисами розвитку країни у сьогоднішніх реаліях. Все більше людей хвилюється за власне життя, нехтуючи умовною вигодою, і це якнайкраще висвітлює стан цивільної безпеки. Приклад прогресивних європейських країн дає змогу Україні всебічно розвиватися та удосконалюватися. Це як і створення підприємств за найсучаснішими стандартами виробництва й безпеки, так і зміна ставлення людей до власної безпеки і безпеки навколишнього середовища.

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що цивільна безпека на даний час покращується, попри все ще існуючі негативні моменти. Шляхом збільшення експорту на європейський ринок [3, 6] українські підприємства повинні дотримуватись європейських стандартів і безпеки праці, тому й цивільна безпека, як і безпека праці переходить на вищий рівень значущості.

Список використаних джерел

1. Безпека життя і діяльності людини–освіта, наука, практика: матеріали XVII Міжнародної науково-методичної конференції, 18-19 квітня 2019 року [Електронне видання]. Рівне: НУВГП, 2019. 146 с.
2. Вплив індивідуальних якостей працівника на безпеку праці [Електронний ресурс] // Facebook. 2016. Режим доступу до ресурсу: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=1230303887011040&id=987533434621421.
3. Зовнішня торгівля України [Електронний ресурс]. Wikipedia. – 2018. Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
4. Стан виробничого травматизму в Україні [Електронний ресурс] // Служба охорони праці 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://www.sop.com.ua/article/952-stan-virobnichogo-travmatizmu-v-ukran> .
5. Табачник Д. В. Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. 2010. Режим доступу до ресурсу:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1057-10#Text>.

6. Україна в півтора раза наростила експорт до ЄС: що відбувається [Електронний ресурс]. Радіо Свобода. 2021. Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-ekonomika-export-zerno-metal-mashyny-es-rf/31568426.html#:~:text=>

НОВІ ФОРМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

Лапенко Тарас Григорович, Лапенко Григорій Олександрович
Полтавський державний аграрний університет

Анотація. Автор розглядає принципи цільового управління і необхідність його застосування в галузі охорони праці. Проведено аналіз ролі контролю і наглядових дій в охороні праці як багатоцільової системи. Встановлено, що ефективність системи контролю досягається в тому випадку, якщо він не тільки здійснюється відповідно до прийнятої системи показників, а за його результатами приймаються відповідні рішення (заходи). Вказано на важливість сертифікації систем безпеки і якості як свідчення відповідності працезохоронної діяльності вимогам міжнародних стандартів.

Ключові слова: охорона праці, цільове управління, контроль в охороні праці, ефективність системи контролю, сертифікація систем безпеки.

Концепція цільової орієнтації системи припускає, що в процесі планування, організації, контролю, мотивації має домінувати роль цілеполягання.

У чому ж полягають особливості та достоїнства цільового управління (ЦУ), яка актуальність і необхідність застосування його в галузі охорони праці?

В основі ЦУ лежать цільові принципи і цільова спрямованість заходів і дій (політики). Під метою розуміють певний кількісний або якісний результат, якого треба досягти до певного періоду; тобто цільова спрямованість є основою (квінтесенцією) будь-якої людської діяльності, її рушійною та мобілізуючою силою і, в кінцевому підсумку, визначає концепцію подальшого розвитку компанії (підприємства).

Цільове управління – це професійний підхід до управління, який дає змогу встановити:

- що має бути зроблено (після ретельного аналізу – чому це має бути зроблено), включаючи визначення переваги робіт;
- як і ким це має бути зроблено (для цього необхідно створити програму або план досягнення бажаного);
- коли і де це має бути зроблено;
- скільки це коштуватиме;
- які параметри вважати задовільними;
- що зроблено для досягнення мети;
- яких саме і коли має бути вжито коригуючих дій.

З урахуванням того, що охорона праці охоплює широкий спектр питань, працезохоронна діяльність повинна бути підпорядкована не одній, а багатьом цілям, причому деякі з них належать до головних, ключових або пріоритетних. Спільною для всіх галузей і підприємств, незалежно від характеру діяльності та форм власності, довгостроковою стратегічною метою є збереження життя і здоров'я людини, яка виконує трудові обов'язки. На її вирішення спрямований весь комплекс заходів, орієнтованих на виконання взаємопов'язаних цільових завдань, які забезпечують досягнення головної стратегічної мети.

Отже, охорона праці належить до багатоцільової системи, у рамках якої і здійснюється вся працезохоронна діяльність.

Контроль в охороні праці відіграє, як мінімум, двояку роль.